

CARLO GHIDELLI, *Temi biblici per la vita cristiana*, Editrice Elle Di Ci, Leumann-Torino 1980, ss. 288.

Pismo Św. stanowi główny i podstawowy materiał analiz i wszelkich prac prowadzonych przez biblistów. Przede wszystkim jest ono jednak księgą posiadającą szczególne znaczenie dla życia, zwłaszcza w wydaniu chrześcijańskim. Zestawieniu niektórych problemów Biblii w ich odniesieniu do życia chrześcijańskiego poświęcona jest wydana ostatnio praca C. Ghidelli pt. *Temi biblici per la vita cristiana*. Książka ta stanowi zbiór studiów opublikowanych już na przestrzeni lat 1969—79 w różnych wydaniach zbiorowych czy periodykach naukowych. Od strony formalnej całość pracy podzielona została na krótki wstęp oraz 10 studiów o bardzo różnej objętości. Zestawione one zostały w kolejności od tematyki bardziej ogólnej aż do zagadnień omawiających szczegółowe tematy biblijno-życiowe.

Pobieżny przegląd tematyki prezentowanej książki ukazuje jej bogactwo treściowe. Tematyka ta jest szczególnie aktualna w czasach dzisiejszych, i to we wszystkich wspólnotach chrześcijańskich. Biblia staje się ponownie chlebem powszednim życia duchowego. Konieczne jest jednak także odpowiednie przygotowanie do korzystania z niej. Wydaje się, że w tym może w jakimś stopniu pomóc prezentowana praca, przynajmniej w zakresie niektórych problemów. Autor analizując określone teksty biblijne korzysta z opracowań bardziej szczegółowych i specjalistycznych. Autorowi udało się wydobyć wiele myśli etyczno-moralnych oraz ascetyczno-pastoralnych. Uwagi te są bardzo cenne, zwłaszcza w przypadku sięgnięcia po tę książkę przy głębszym zaangażowaniu w życie chrześcijańskie. Praca ta może oddać także cenne usługi w przygotowaniu homilii oraz analizie poszczególnych tekstów biblijnych. Wydaje się, że ten typ publikacji, nie przesycony zbyt mocno szczegółowymi analizami egzegetycznymi, zwłaszcza filologicznymi, a bardziej teologią, jest szczególnie poszukiwaną lekturą.

Gniezno

KS. ANDRZEJ F. DZIUBA

ARMANDO CUVA, *Fate questo in memoria di me. Vivere la Messa*, Edizioni Paoline, Roma 1980 s. 302.

Autorem pracy jest profesor uniwersytetu salezjańskiego w Rzymie, członek Komisji Liturgicznej Konferencji Episkopatu Włoch, salezjanin Armando Cova. Autor znany jest już z wielu innych prac poświęconych zagadnieniom liturgicznym: np. *Il nuovo rito della Messa*, Roma 1970, *La presenza di Cristo nella Liturgia*, Roma 1973; *La Liturgia delle Ore. Note teologiche e spirituali*, Roma 1975.

Prezentowana praca po krótkim wprowadzeniu zawiera uwagi o misterium Mszy św. Autor podaje teologiczne implikacje samej rzeczywistości Mszy św., zwłaszcza w jej kontekście zbawczym Chrystusa i chrześcijanina. Następnie A. Cova przechodzi do szczegółowej analizy rytów wprowadzających. Ukazuje on kolejno etapy spotkania z Panem, Pan z nami, wprowadzenie w ministerium ducha pokuty, prośby o miłosierdzie Pana i uznanie Jego chwały oraz modlitwa kończąca obrzędy wstępne. Dalej analizuje liturgię Słowa, nazywając ją za Soborem Watykańskim II Stołem Słowa. Po krótkim wprowadzeniu w całość tej problema-

tyki omawia kolejno wszystkie elementy liturgii Słowa. Pod koniec zwraca uwagę na interpretację autentyczną słowa Bożego, wyznanie wiary oraz modlitwę wiernych. Najobszerniejsza część prezentowanej książki poświęcona jest liturgii Eucharystii, nazwana przez autora Stołem Ofiary Ciała i Krwi. Tu podobnie jak poprzednio autor podaje krótki wstęp, a następnie omawia wszystkie obrzędy związane z przygotowaniem darów. W przejściu do samej Modlitwy Eucharystycznej autor znów podaje najpierw kilka uwag wprowadzających, by następnie przejść do szczegółowej analizy poszczególnych elementów tej liturgii. Następną grupę zagadnień w ramach liturgii Eucharystii stanowi całość obrzędów Komunii Ciała i Krwi Chrystusa. Wreszcie A. Cuya przechodzi do zaprezentowania obrzędów końcowych. Jako ostatni fragment pracy został zamieszczony appendix poświęcony syntetycznemu zarysowaniu historii celebracji Eucharystii. Autor ukazuje tu rozwój od początków chrześcijaństwa aż do Mszału Pawła VI.

Praca A. Cuyego stanowi bardzo dobre syntetyczne ujęcie teologiczno-liturgicznych elementów Mszy św. Z racji syntezy może w niektórych fragmentach budzić ona niedosyt czy pewne braki, które domagają się dopowiedzenia czy uzupełnień. Ostatecznie jednak w zakresie treści stanowi ona doskonałe studium. Autorowi jako liturgiście udało się także wydobyć pewne treści bardziej ogólne, zwłaszcza o wydzwieku etycznomoralnym. Ukazanie bardzo często aspektów życiowych poszczególnych części Mszy św. stanowi doskonałą pomoc w samym uczestnictwie w liturgii eucharystycznej oraz bardziej pogłębione jej przeżywanie w dniu codziennym. W wielu miejscach autor osadził swe rozważania w dobrym kontekście historycznym oraz biblijnym.

Należy z dużym zadowoleniem powitać prezentowane studium. Jego przydatność nie tylko ściśle teologiczna, lecz praktyczno-życiowa wydaje się być bardzo oczywista. Autor książką tą odpowiedział na zapotrzebowanie pastoralne tkwiące w reformie liturgii Mszy św. Książkę tę można z powodzeniem polecić jako lekturę diakonom przygotowującym się do przyjęcia święceń kapłańskich oraz wszystkim świeckim katolikom. „To czynicie na moją pamiątkę” jest spełniane podczas każdej Mszy św., lecz pozostaje jeszcze przeżywanie tego faktu. Wydaje się, że w tym może znacznie pomóc praca A. Cuyego.

Gniezno

KS. ANDRZEJ F. DZIUBA

KS. TADEUSZ LOSKA SJ, *Bóg dla człowieka*, Kraków 1981, Wyd. Apostolstwa Modlitwy, ss. 376.

Omawiana pozycja posiada charakter ściśle biblijny. Autor jej wychodząc z założenia, że „Pismo św. jest „żywołem bez dna i granic” (R. Brandstaetter), a źródłem tego bogactwa jest sam Bóg” (s. 5), stara się w swej pracy przedstawić przede wszystkim obraz Boga. Autor zdaje sobie z tego sprawę, że obraz ten przedstawiony w ludzkich kategoriach myślenia może wypaść bardzo skromnie, a nawet ulec zniekształceniu, dlatego malując go posługuje się słowami samego Pisma św. Ale Autor również wie, że w Biblii nie można Boga oddzielić od człowieka, dlatego Bóg w jego pracy, to nie grecki Zeus, mieszkający wysoko na Olimpie, nie interesujący się ani człowiekiem, ani światem, ale Bóg „zakochany” w człowieku, taki Bóg, który wszystko robi dla człowieka, aby go uszczęśliwić i ostatecznie zbawić. To mając na względzie i pragnąc mocno podkreślić immanentny charakter Boga przedstawionego w Biblii, Autor zatytułował swoją pracę wiele mówiącym tytułem: *Bóg dla człowieka*.

Można powiedzieć, że praca ks. T. Loski jest małą teologią biblijną, o tyle ciekawą, że nie pisaną ludzkimi słowami, ale żywym tekstem Pisma